

ÖNYAZI

Rasim Özdenören/Bu Sayıda Sevim Burak ile Cahit Zarifoğlu

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Filistin Haber Ajansı

ÖYKÜ

Cahit Zarifoğlu/Yenik

Necati Meri/Degışen Bir Şey Yok

Hüseyin Karatay/Bahçe

Handan Acar Yıldız/İnce-Uzun-Beyaz

Selvigül Kandoğmuş Şahin/Sarı Yıldız Mavi Yıldız

Zeynep Hicret/Turuncu Tulum

Müzeyyen Çelik/Sarı Sarı

Emin Çelebi/Şu/Az

Mehmet Doğan/Torun Yoldan Gelen

Sema Bayar/Bir Ka

DOSYA SEVİM BURAK

Sevim Burak

Bedri Koçak/Şu/Bir Kahkaha Arasında "Yüz" Üzerine Sevim Burak

Esra Özdemir/Şu/Sevim Burak'ın Öyküleri Üzerine İnceleme

Gönül Yonar/Sevim Burak'tan Sözen Mitoloji

Hülya Soyşekerçi/Sevim Burak'ın Hayat İzleri

Mehmet Kahraman/Sevim Burak'ı Anlamak

Burak Uzun/Kuzguncuk'tan Bir Seda: Sevim Burak

Onur Çalı/Delilerden Sen Anlarsın: "Mach One'dan Mektuplar"

Aysun Kara/"Yarış Senin Yalnızlığını ve Deliliğini Ortaya Çıkarır"

Ali Necip Erdoğan/Sevim Burak'ın Öyküleri Üzerine...

ÖYKÜ ÜZERİNE

Mehmet Doruk Kandemir/Nursel Duruel'in

Öykülerinde Göç Olgusu

Soner Oğuz/Öykü Mektupları

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Selçuk Azmanoğlu

SÖYLEŞİ

Rüveyda Durmaz Kılıç/Senem Gezeroğlu ile Unuttum Yalnız Üzerine

TOPLANTI

Omuzmda Biri Üzerine/Yöneten: Safiye Gölbaşı

Katılanlar: Ali Necip Erdoğan, Hatice Bildirici, Hayriye Ünal,

Rüveyda Durmaz, Sema Bayar, Tuba Dere, Yunus Nadir Eraslan

ANIT ÖYKÜLER

Handan Acar Yıldız/Cengiz Aytmatov'un "Yüz Yüze" Öyküsü Üzerine

KAHRAMANIMA MEKTUPLAR

Tuba Dere/Ölümsüz Adam

YAŞADIĞIM GİBİ

Mehmet Ayıcı/Adam'ın Bir Derdi

BAŞKA DÜNYALARIN ÖYKÜLERİ

Maide Murtazavi/Çev: Tahereh Mirzayi/Cam Matlaştırmacı

ÖYKÜ

Hatice Bildirici/İnat

Mustafa Uçurum/Vapur

Sercan Ceylan/Üç Kere Hiç

Hâle Sert/Yayın Balığı

Gülay Ünsal Bulduk/Ceket

Betül Ok/Suyun Çürüttüğü Dal

Segâh Gümüş/Üşüyen

Ayşe Sena Er/Ruh ve Telaş

Cahid Efgan Akgül/Çalıntı Hikâyeler

İbrahim Halil Çelik/Korkunç Beyaz

HECE ÖYKÜDE İLKLER

Şeyma Subaşı/Mutlu Ol Portuga

KİTAPLIK

Rüveyda Durmaz/Unuttum Yalnız

Özlem Güner/Kör Işık

Fatma Aydar/Aşk, Delilik ve Ölüm Öyküleri

HECE ÖYKÜ

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ YIL: 15 SAYI: 87 HAZİRAN-TEMMUZ 2018 ISSN 1304-7604

İlk kez yayımlanan

bir Cahit Zarifoğlu Öyküsü: *Yenik*

Dosya:

Sevim Burak

Ayın Söyleşi:

Senem Gezeroğlu ile *Unuttum Yalnız Üzerine*

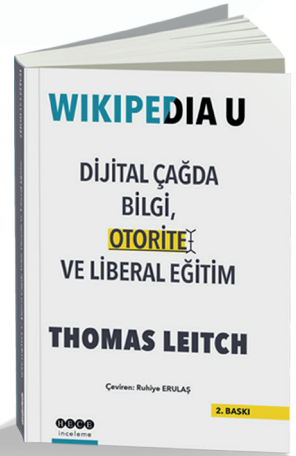
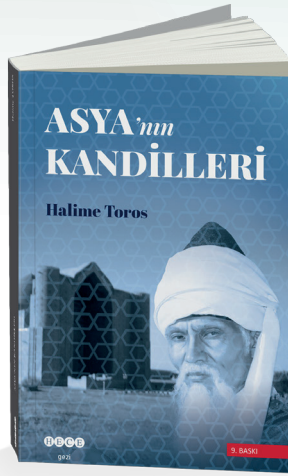
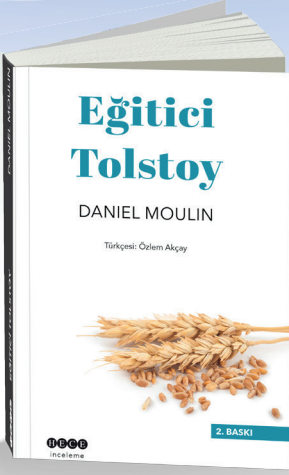
Toplantı:

Müzeyyen Çelik'in *Omuzmda Biri* Kitabı

Üzerine

87

**Yayınlarımız 2018 Haziran Dönemi
Mesleki (Seminer) Çalışma Programı Kapsamında
MEB Tarafından
Öğretmenlerimize Önerilen Kitaplar İçinde Yer almaktadır.**

Kitaplarımızı Satış Noktamızdan Temin Edebilirsiniz.

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ YIL:15 SAYI:87 HAZİRAN-TEMMUZ 2018 ISSN 1304-7604

HECEÖYKÜ

HAZİRAN
TEMMUZ

87

HECEÖYKÜ

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ

ISSN 1304-7604

YIL: 15 SAYI: 87

Haziran-Temmuz 2018

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd. Şti. Adına

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Ö. Faruk Ergezen

Genel Yayın Yönetmeni Rasim Özdenören

Yayın Kurulu Ali Karaçalı, Ali Ulvi Temel, Dinçer Eşitgin, Hatice Bildirici

Yönetim Yeri Konur Sk. No: 39/1 Kızılay/Ankara

İletişim Tel: (312) 419 69 13

Fax: (312) 419 69 14 P.K. 79 Yenışehir/Ankara

İnternet Adresi: www.hece.com.tr

e-mail: hece@hece.com.tr

twitter.com/hecedergi

facebook.com/hecedergisi

Son Okuma : Beyza Nur Demirci

Teknik Hazırlık: Hece

Kapak: Sarakusta www.sarakusta.com

Baskı: Dumat Ofset www.dumat.com.tr

2018 Yılı Abone Bedeli:

Yıllık: 100 TL.

Kurumlar İçin: 300 TL.

Hece ve Heceöykü Dergisi İçin: 250 TL.

Yurt Dışı: 100 Euro

Posta Çeki: 149582

Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Gelen yazılar yayımlansa da yayımlanmasa da geri verilmez.

İlkelerimize uymayan ilanlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.05.2018

İÇİNDEKİLER

ÖNYAZI

Rasim Özdenören/*Bu Sayıda Sevim Burak ile Cahit Zarifoğlu* / 5

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Filistin Haber Ajansı / 9

ÖYKÜ

Cahit Zarifoğlu/*Yenik* / 10

Necati Mert/*Değişen Bir Şey Yok* / 13

Hüseyin Karatay/*Bahçe* / 18

Handan Acar Yıldız/*İnce-Uzun-Beyaz* / 22

Selvigül Kandoğmuş Şahin/*Sarı Yıldız Mavi Yıldız* / 25

Zeynep Hicret/*Turuncu Tulum* / 32

Müzeyyen Çelik/*Şar Şar Şar* / 34

Emin Gürdamur/*Azap* / 36

Mesut Doğan/*Toprak Yoldan Gelen* / 41

Sema Bayar/*Patika* / 45

DOSYA: SEVİM BURAK

Bedia Koçakoğlu/*Bir Kahkaha Aynasında*
"Yüz"lerce Sevim Olmak / 49

Esra Özdemir Demirci/*Sevim Burak*
Öyküsünde Bazı İmgeler / 59

Gönül Yonar/*Sevim Burak'tan Sızan Mitoloji* / 63

Müzeyyen Çelik/*Sevim Burak Hikâyesini*
Niçin Zor Okuyoruz? / 70

Hülya Soyşekerci/*Sevim Burak'ın Hayat İzleri* / 73

Mehmet Kahraman/*Sevim Burak'ı Anlamak* / 84

Burak Uzun/*Kuzguncuk'tan Bir Seda: Sevim Burak* / 88

Onur Çalı/*Delilerden Sen Anlarsın:*
"Mach One'dan Mektuplar" / 92

Aysun Kara/*"Yarış Senin Yalnızlığını ve Deliliğini*
Ortaya Çıkarır" / 98

Ali Necip Erdoğan/*Sevim Burak'ın Öyküleri Üzerine...* / 101

ÖYKÜ ÜZERİNE

Mehmet Doruk Kandemir/*Nursel Duruel'in*
Öykülerinde Göç Olgusu / 106

Soner Oğuz/*Öykü Mektupları* / 110

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Selçuk Azmanoğlu / 113

SÖYLEŞİ

Rüveyda Durmaz Kılıç/Senem Gezeroğlu ile
Unuttum Yalnız Üzerine/ / 114

TOPLANTI

Omzumda Biri Üzerine/Yöneten: Safiye Gölbashi/
Katılanlar: Ali Necip Erdoğan, Hatice Bildirici, Hayriye Ünal,
Rüveyda Durmaz, Sema Bayar, Tuba Dere, Yunus Nadir Eraslan / 122

ANIT ÖYKÜLER

Handan Acar Yıldız/Cengiz Aytmatov'un Yüz Yüze
Öyküsü Üzerine / 131

KAHRAMANIMA MEKTUPLAR

Tuba Dere/Ölümsüz Adam / 135

YAŞADIĞIM GİBİ

Mehmet Aycı/Adam'ın Bir Derdi / 139

BAŞKA DÜNYALARIN ÖYKÜLERİ

Maide Murtazavi/Çev: Tahereh Mirzayi/
Cam Matlaştırıcı / 142

ÖYKÜ

Hatice Bildirici/İnat / 147

Mustafa Uçurum/Vapur / 152

Sercan Ceylan/Üç Kere Hiç / 154

Hâle Sert/Yayın Balığı / 157

Gülay Ünsal Bulduk/Ceket / 159

Betül Ok/Suyun Çürüttüğü Dal / 162

Segâh Gümüş/Üşüyen / 166

Ayşe Sena Er/Ruh ve Telaş / 168

Cahid Efgan Akgül/Çalıntı Hikâyeler / 171

İbrahim Halil Çelik/Korkunç Beyaz / 175

HECE ÖYKÜDE İLKLER

Şeyma Subaşı/Mutlu Ol Portuga / 178

KİTAPLIK

Rüveyda Durmaz/Unuttum Yalnız / 180

Özlem Güner/Kör Isık / 181

Fatma Aydar/Aşk, Delilik ve Ölüm Öyküleri / 183

RASİM ÖZDENÖREN

BU SAYIDA SEVİM BURAK İLE CAHİT ZARİFOĞLU

Bu sayfada kimi küçük duyurular dışında editöryal yazı yayımlamadım. Bu da belki bilinen anlamıyla bir editöryal yazı değil.

Ama bu sayımızda sayfalarımızı ayırdığımız iki değerli yazarımız, Sevim Burak ve Cahit Zarifoğlu üzerine düşüncelerimi aktarmasam olmazdı.

Sevim Burak'la hiç karşılaşmadık.

Karşılaştık birbirimizi sever miydik, kestiremiyordum. Daha açıkçası ben onu severdim ama o beni sever miydi, bilemem...

Ben onu yüz yüze tanımadan da terzilik yaptığını, mankenlik yaptığını, öykülerini nasıl kotardığını söylenenlerden, yazılanlardan çıkarabiliyordum. Ayrı dünyaların insanları olduğumuzu bilmeme rağmen, onun öykülerine yansıyan iç dünyasının benim iç dünyama yakın durduğunu kestirebiliyordum.

İlk öykü kitabı *YANIK SARAYLAR* yayımlandığında (1965), ülkemizin o günkü daracak edebiyat dünyasında canlı yankılar uyandırdığını o günleri anımsayanlar bilecektir.

Neredeyse her dergide, her gazetenin edebiyat sayfasında o kitabın bahsi geçiyordu.

Bense o sıralarda hayatımda çok az geçirdiğim bir kişisel kıllit/kıtlık sürecini yaşıyordum.

Eyüpsultan'da bize dedelerimizden kalma bir ahşap evde oturuyorduk. Eyüp'ten Beyazıt'a her gün otobüsle gidip dönüyordum. Fakülte dışında Marmara Kiraathanesi'ni mekân tutmuştuk. Sezai Karakoç'la ve öteki arkadaşlarımızla orada buluşurduk. İşte o sıralarda cebimde sadece 10 lira harçlığımla günümü geçirmeye çalışıyordum.

Sevim Burak'ın kitabının çıktığını, yankılarını biliyor ve izliyordum. Ama...

Ama kitabın fiyatı da on liraydı...

On lirayı kitaba yatırırsam gece eve ancak yaya, Beyazıt'tan Eyüp'e Edir-

nekapı kabristanını yürüyerek geçmeyi göze almam gerekecekti. Onu da göze alamıyordum.

Ne yapabiliirdim?

Sahaflardaki Elif Kitabevi edebiyat dergilerine, yeni kitaplara yer verirdi raflarında ve vitrinin önündeki küçücük sergisinde... *Yanık Saraylar* da oradaydı. Zaman zaman kitabı raftan çekiyor, ayaküstü birkaç paragraf okuyordum. Daha ilk satırlarında onun “benim yazarım” olduğunu keşfetmekte gecikmedim. Ama bu bölük pörçük okumalar yeterli olmuyordu elbet...

Bir defasında merhum şair Sedat Umran kitabı okuyup okumadığımı sordu. Pahalı olduğu için kitabı satın alamadığımı söyledim. Sedat Umran o sıralar İzmir’te SEKA’da mütercim olarak çalışıyordu. Ertesi hafta benim için kitabı almıştı. Hayatımın en değerli hediyesi, hatta ödülü o kitaptır diyebilirim. Sedat Bey’e nasıl teşekkür edeceğimi bilemedim. Kitaplığımda hâlâ o kitap yer alır.

Kitabı etkilenerek beğenerek okudum.

Ustaca gibi duran fakat belki de gelişigüzel tasarruf edilmiş biçimsel işlemler ile içerik arasındaki uyum harikaydı.

Daha da önemlisi ve dikkati çeken bir başka özellik, kitapta gayrimüslim azınlıkların sözü edilmesine karşın kahramanların bizim yerli insanımız olmasıydı...

Burada, yerliliği köylülük sanan o ilkel anlayış sahiplerinin kulaklarını çınlatmak isterim. Köylü olmakla köylü kalmayı, köylülüğü birbirinden ayırmamız gerekiyor.

Sevim Burak haza kentli bir yazardı ve kenti, onun yerli sesini yansıtıyordu öykülerinde. Azınlıkları anlatırken onların bizim insanımız olma gerçeğini bize iliklerimize değin duyumsatıyordu. Dahası, şimdi unutulmuş olan Müslümanlarla gayrimüslimlerin komşuluk ilişkilerindeki yakın, sıcak bağlar vurgusu belirgin bir dikkatin ürünüydü. Biçimsel tasarrufla bu içeriği buluşturmasında görülen özgünlük ayrıca anmaya değer bir başarıydı...

Bilmiyorum, bu çalışma belki Sevim Burak’ın kişisel deneyimini bile aşmış olabilir... İstanbul’un yerli gayrimüslim insanları bu öykülerde capcanlı dile geliyor. Orta hâlli, ama her halleriyle görmüş geçirmiş insanlar... Belki alt burjuva diyebileceğimiz kesimin insanları... Gene de tutumlarıyla görgülü ve soylu...

Sevim Burak, hocasının, tanrısının Kafka olduğunu ilan ediyordu. Dostoyevski’yi yazarların peygamberi sayıyordu. Burada da yollarımızın kesiştiğini öğrenmek beni gönendirmişti. Dostoyevski’nin bir sözü vardır: “Biz Avrupa’yı öğrenmekle kendimize nasıl bakacağımızı öğrendik” diyordu. Sevim Burak da belki bu cümleyle doğrudan bağlantılı olmasa da aynı şeyi düşünmüş ve muhtemelen o da Dostoyevski’ye bakarak kendimize nasıl bakacağımızı öğ-

renmiştir. Nasıl ki Türkler de Müslüman olmakla kendilerini, kendi yeteneklerini ve potansiyellerini daha iyi kavradılar... Onun her şeye rağmen yerli bir ses olmasını bu kaynaklara bağlamak da mümkün görünüyor. Kahramanlarının Levantenlerden değil fakat Kuzguncuk'un, Çengelköy'ün, Üsküdar'ın insanları arasından seçilmiş olması da onun yerli sesinin işareti sayılabilir, belki de sayılmalıdır.

Gerçeklerle fanteziler, gerçeklerle hayaller, hülyalar onun öykülerinde iç içe yürür. Onun okuru bu metinleri, fantezi veya hülya veya imge nerede başlıyor, nerede bitiyor demeden, gerçekle ilişkisi nedir veya var mıdır diye yargılamadan okur. Belki Kafka'da da vardır bu durum. Onun da olmayacak sahneleri gerçekmiş gibi yansıttığındaki gerçekçiliği Sevim Burak'a örnek oluşturmuş olsa bile, ikisi arasındaki şu nafiz farkı vurgulamak gerekiyor. Kafka'nın soğukkanlı, soğuk ve kayıtsız retorikine karşılık Burak'ın içerden gelen, dahası ciğerden gelen sesi cezbedici görünüyor bana...

Sevim Burak dosyasının onu bize biraz daha yakından tanıttığı ve sevdi-receği kanısındayım. Başta bu dosyanın editörlüğünü yapan Esra Demirci olmak üzere emeği geçen bütün arkadaşlarıma bir kez daha teşekkür ediyorum.

*

Gelelim Cahit Zarifoğlu'nun bu sayımızda yayımladığımız "Yenik" başlıklı öyküsüne...

Üzerindeki tarihten de anlaşılacağı üzere bu öykü Cahit'in lise son sınıfta gezdiği ilk yılda Pazarcık'ta vekil öğretmenlik döneminde kaleme alınmış...

Bu öykünün başında 23-II-1958, altında 29-II-1958 tarihi yer alıyor. Öykü demek ki 6 gün içinde yazılmış. Kasım ayı... Cahit Pazarcık'ın bir ilkokulunda ders veriyor...

Konusundan da anlaşılacağı üzere Cahit'in Eskişehir'de planör kursuna katıldığı döneme ait bir öykü... 1958 yılı yaz ayı onun planör kursuna katıldığı mevsim. Uçmaya heves ederdi. Nitekim o yılın lise son sınıfında üç veya dört sayı çıkardığımız Hamle dergisinde "UÇMAN" başlıklı bir şiirini yayımladığımızı anımsıyorum. Onun uçma hevesinin tavan yaptığı günler... Kursu başarıyla ikmal etmesine rağmen nihai muayenede gözünde belirlenen bir arıza yüzünden brövesini alamıyor.

Öyküde üstü örtülü geçmekle birlikte anlatıcının gene aynı planör kursuna katılan bir kız öğrenciye duyduğu ilgi söz konusu ediliyor.

Cahit'in metinlerine egemen olan kapalı, üstü örtülü ifade biçiminin onun ilk gençlik dönemindeki metinlerinde de geçerli olduğunu gözlemliyoruz. Bu öykü bize ayrıca şu izlenimimizin pekişmesini de sağlıyor: Cahit'in metinleri biraz da onun kişisel serüvenini bilmemizle bağlantılı...

Öyküde karanlık bırakılan hususlardan biri anlatıcı ile öykü kahraman-

larından Nihat'ın aynı kıza ilgi duyduğu izlenimini uyandıran parçalar. Acaba öyle mi, yoksa öyle bir izlenim mi verilmek istenmiş, bunun cevabını metinden alamıyoruz. Olay soğukkanlılıkla yansıtıldığı için her iki yoruma da açık bırakılıyor...

Cahit'in bundan başka iki öyküsü daha var elimizde.

Onları da önümüzdeki sayılarımızda yayımlayacağız.

Bu öyküleri Kahramanmaraş'ta kültür hizmetlerini canla başla yürüten, Kahramanmaraş'ın yöresel edebiyatına çalışmalarıyla, araştırmalarıyla katkı sağlayan Serdar Yakar arkadaşımızdan aldık. Ömer Faruk Ergezen, Serdar Bey'de bu öykülerin mahfuz bulunduğunu öğrenince kendisine müracaatımızda bizi kırmayarak depolanmış evrakı arasından bu öyküleri bulup çıkararak bize geciktirmeden gönderdi.

Peki, bu öyküler Serdar Yakar'ın eline nasıl geçti? Kahramanmaraş'ta Cahitler'in Akdere caddesinde oturdukları metruk ev yıkıma tabi tutulurken evde kalmış bazı paketlere rastlamışlar. Serdar Bey'in kültür işleriyle ilgisini bilen oradaki yetkililer bunları onun değerlendireceğini düşünerek ona haber vermişler. İşte o paketlerden birinin içinden bu yayımlanmamış öyküler de çıkmış. Şimdi Serdar Bey'in elinde o evraklar arasında başkaları da bulunuyor. Örneğin Cahit'in çıkardığı edebiyat sayfaları, keza bizim arkadaş kümesinin çıkardığı edebiyat sayfaları veya o gazetelerde yayımlanmış yazılar vb. Serdar Yakar şimdi bu kalıtlar üzerinde de çalışacak. Araştırmaları yayımlanmaya değer sonuç verirse o çalışmaları da dergimizde değerlendireceğiz.

Ona hem dergimiz, hem edebiyatımız adına teşekkür borçluyuz. Bu borcumuzu da öyküleri yayımlamak suretiyle ödemek istiyoruz.

FOTOGRAF ÖYKÜ

Filistin Haber Ajansı

Filistin: Büyük Dönüş Yürüyüşü

CAHİT ZARİFOĞLU

YENİK¹

23-II-1958

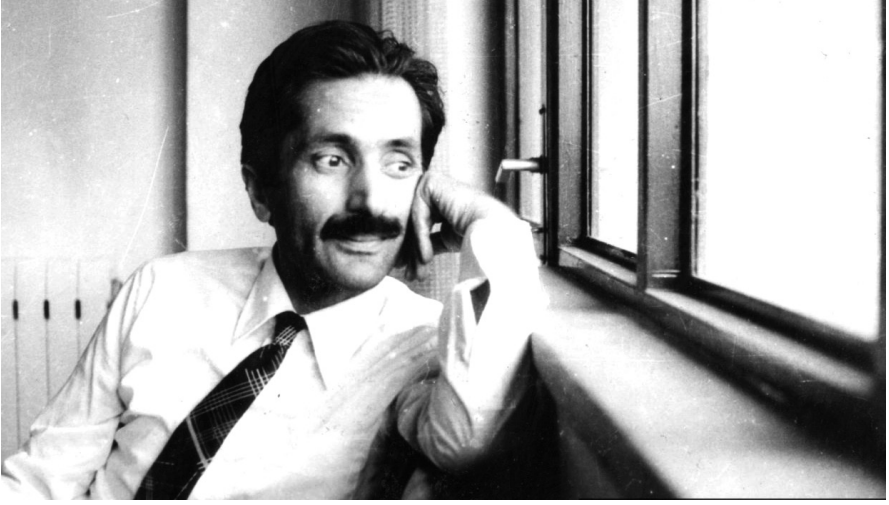
Perşembe

Üçüncü cigarayı kundurasının topuğuyla eziyordu ki sesi duydu. Yüreği duracakmış gibi oldu. İşte gelmişti ama, ona ne diyeceğini bir türlü içinden söktüremiyordu, “Ona yaklaştığım zaman hep böyle olurum zaten” dedi kendi kendine. “Evde, sokakta, işimin başında onu hep başka türlü düşünüyorum. Başka türlü dedimse yine aynı Nihat’ı ama yine başka türlü işte. Söylediklerime hep isteğimce karşılık verir, ben gülünce güler, bir yere gidelim, şurada daha iyi çalışıyorlar, servis daha güzel, düzenli deyince buna karşı çıkmaz -olur- der. Kendinin sanki hiç düşüncesi yoktur. Vardır tabii. Vardır ama onu ben kendi içimde konuşturduğum için, benim düşünülerimle hareket eder. Böylesi güzeldir, hoştur bir kız için, gerçekten ayrı kaldığınca güzeldir. Ama hep öyle oluyor işte. Kişinin tutkusu yapıyor bunu. Seksen kalıba sokuyor. Öyle büyütüyor, öyle büyütüyor kendini. Sonra düşlerindeki gerçekleşip karşısına dikilince ne edeceğini bilmiyor. Ne söyleyeceğini bile unutuyor. Koltuğun içine gömülmüş, okuduğu kitabı unutmuş, onu düşünmeye koyulmuşkenki gibi olmuyor... Hem şimdi bunları düşünmenin sırası mı ya. Birazdan gelecek işte. Ne söylemeli, ne demeli şimdi?

Önceden kurdukları hep anlamsız geldi kendime. O anda onlar kadar soğuk sözcükler olmayacağını düşündü.

Nihat meydanın etrafını bir dönüp inişe koyulmuştu. Sema’nın usuna daha güzel şeyler geldi. Onu soyunma odasında beklemek daha iyi olacaktı. Sürprizi severdi hem Nihat. Meydana baktı. İniş palyesi devam ediyordu. Nerdeyse tekerlekleri yere değecekti. Hemen içeri kaydı. Büyük bekleme salonunu geçti. İçinde hafiflik vardı. Üzerleri temiz, beyaz bezlerle kaplı koltuklarda birkaç kişi vardı. Neşeli, şık insanlardı. Bavulları da zarifti. Sol tarafta iki bilet

¹ İlk kez yayımladığımız bu öykü merhum Cahit Zarifoğlu’nun Serdar Yakar arşivinde bulunan defterinden alınmıştır. Sayın Yakar’a teşekkür ederiz.

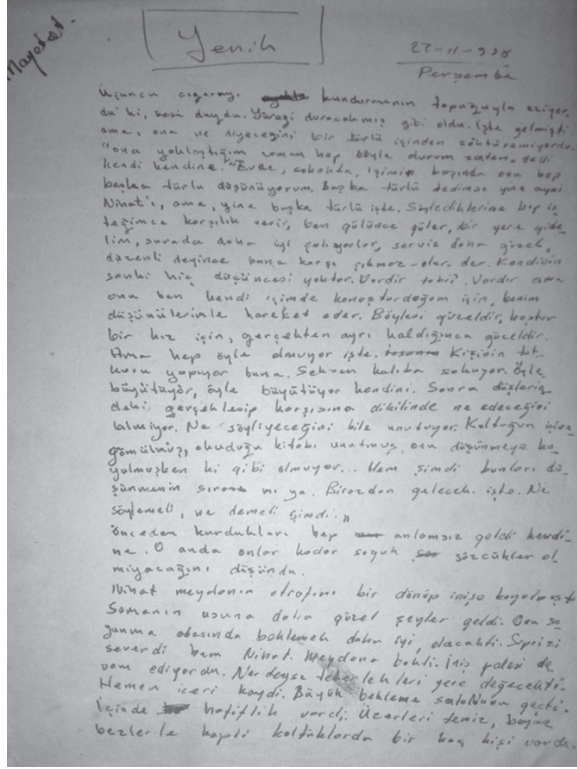
gişesinin arasında iç hole geçti, sağlı sollu odalar vardı. Soyunma odaları dip-
teydi. Binanın arka tarafından da kapısı vardı buranın. Onun odasına girdi.

Duvarda raflar, dolaplar vardı. Tel kapaklı paraşüt dolaplarının üzerinde
yazılar vardı. Paraşütlerin korunması hakkında yazılar. Onları sadece gözle-
riyle okudu. İçinden bir şey okuduklarının anlamını kavratmaya çalıştı. Rahat-
sız etti kendini. Huzursuzlandı.

Birilerinin kendine baktığını hissedince arkasına döndü. Odanın sol tarafa
uzayan kısmında, açık bir dolabın önünde iki kişilerdi. Yüzleri birbirlerine karşı
kendine bakıyorlardı. Kendi için bir şeyler söyleyecek gibiydiler. Biri dolaptan
bir uçuş başlığı aldı. Sarışın, uzun boylu, utangaç bakışları vardı. Kendinin ya
da onlardan birinin bir şeyler söylemesi gerektiğini düşündü. Ne demeliydi? Şa-
şırılmıştı. Demek deminden beri yalnız değildi. Hissettiklerini, kendi kendine
içinden geçirdiklerini sanki onlar duymuşlardı. Onun için kendine manalı-ma-
nasız bakıyorlardı. Birbirlerine bir şeyler diyeceklermiş gibi, kendi hakkında bir
şeyler diyeceklermiş gibi bakıyorlardı. Büsbütün şaşırdı. Küçüldü. Onların
üzerlerine atılacakmış, tükürecekmış gibi oldu. Kendini küçük görüyorlardı
muhakkak. Beğenileri tutmamıştı. İyi ama tanımadıkları bir kişi için böyle mi
olmaları gerekirdi. Dudakları titrerken diğeri de dolaptan bir başlık aldı. Yanın-
dan savuşup gittiler. Kapıdan çıkarken de esmeri tutup arkasına dönüp omuzu-
nun üzerinden baktı. Büsbütün sinirine gitti kızın. Olanlardan hiçbir şey kavra-
mamıştı. Üstüne baktı. Kılığı pek acayip değildi. Gerçi salondakilerin yanında
sıfırdı ama öyle yakışmayacak gibi değildi. İyi halli bir ailenin kızıydı. Çalışıyor-
du üstelik. Birikmiş parası bile vardı. Tuttu iyi halli bir aile olmalarına rağmen
çalışmak zorunda kaldığını babasının çıkmazlara giren büyük isteklerine atla-
dı. Odadan çıkan iki havacıyı unuttu. Babasının, onun istekleri, kötü istek-

leri uğruna az çekmemiş olan anasına, küçük kardeşlerine, babasının yüzünden akrabalarının arasındaki durumlarına dek gitti. Kendini daha çok üzecek, acındırarak konular buldu çıkardı. Onlara bir bir yandı. İçli içli konuştu içinden. "Vah zavalcılıklar" gibi "Çekeceğimizmiş" gibi konuştu. Zorla ağlattı kendini. İçini sıktı, yüreğini acındırdı. Damlalar kolay akıyordu gözlerinden. Boğazına bu iki üç damla uğruna taşlar oturuyordu. Yırtılacak gibi oluyordu. Zaman kazanmak istiyormuş gibi yan odaya geçti. Dolaplardan birinin üzerinde onun ismini okudu. Kapağını açtı. Tulumlar, başlıklar, kürkler vardı. Eli onların üstünde bir kedinin tüylerini sıvazlıyormuş gibi dolaştı.

Çigara düştü usuna. Çoktan beri hiç içmemiş gibi çabucak bir tanesini dudaklarına götürdü. Çakmağı yakarken parmaklarının hiç titremediğini gördü. Ağır ağır pencerenin önüne gelip perdeyi araladı. Yolcular binaya giriyorlardı. Nihat elinde başlığı, ocağın yanından yeni ayrılmıştı. Yanında bir hoş kız vardı. Onlardan gözlerini ayıramadı. İyice yaklaşıncaya onlara daha çok dikkat etti. Nihat ne kadar neşeliydi. Hostes'in yüzündeki tebessüm ne kadar hoş, ne kadar doyulmaz şeydi. Mavi kepi, üniforması ne çok yakışıyordu kendine. Sonra onlar ikisi birbirine ne çok yakışıyordu. İç eziliyordu. Daha çok ezildi. Hızlı adımlarla odaya çıktı. Büyük salon çok da kalabalık olmuştu, onların arasından çok daha küçülerek geçti. Salondan çıkıp meydanı geçmeden, ara yoldan asfalta çıktı. Süratle şehre girdi. Hiçbir şey düşünmeden yürüyordu. Pardon. Yine yenik düştüğünü düşünüyordu.

29-II-1958
Pazarca

NECATİ MERT

DEĞİŞEN BİR ŞEY YOK

Gök buruşuk. Hava sıcak. Yapışkan. Bir yağsa... Yağmayan yağmurun da rutubeti çekilir gibi değil. Hem yanıyor hem boğuluyoruz. Bu nasıl Temmuz!

“Ayol, sıkıldım! Bezdim. Sen ne sabırlı adamsın!”

“Sabır mı? Şu rutubetli sığağa sözümün geçmeyeceğini biliyorum sadece. Yoksa çarşı hamamından beter.”

“Bırak hamamı! İçim daraldı, diyorum. Çıkalım!”

“Ben de daraldım! Çıkalım diyecektim tam, sen dedin.”

“Senden çok yaşayacağımı söylemek istiyorsan, hayır, hiç niyetim yok. Hayat yordu beni!”

“Kimi yormadı ki!”

“Sözünün hayata geçmeyeceğini bilenleri niçin yorsun?”

“Niçin yormasın!”

“Şu lanet olası hamam sığağına bir öf! bile demedin! Ne isyansız adamsın!”

“İsyan yormaz, isyan ferahlatır!”

“Ayol, yoruldum diyorum sana! Bunun neresi ferahlık!”

“Şikâyetini tut içinde, seslendirme, anlarsın hangisinin yorduğunu!”

“Eksik olsun! Âdetâ hapisteyim. Gitmekten korkmuyorum artık.”

“Niye korkalım ki! Hepimiz gidiciyiz. Şu yetmişin üzerine yaşasak yaşasak bir yetmiş yıl daha yaşarız ancak!”

“Öf, bırak gevezeliği! Ev dediğin şu yerde, hem de seninle, değil yetmiş yıla, yedi dakikaya bile tahammülüm yok! Bütün bildiğin, gevezelik.”

“Gevezelik mi! Vakit tamam! Bugün yarın kapımız çalınır; kim o? demeyesin, bir koşu gidip açasın diye...”

“Yeter! Hadi gidelim, çıkalım buradan!”

“Hapishaneden mi?”

Çıktılar. Kapalıdan açığa çıktılar. Eşkâl-i Zaman Caddesi eski bir cadde. Bir zamandan, isterse bir çam sakızı minnacıklığında olsun, hiçbir şey bırakılmadı üzerinde adı dışında. Atıldı da atıldı. Nerde kapıları tokmaklı evler?

Salıncaklı bahçeler? Saklambaç yok, yağ satarım bal satarım yok, ne de seyyar yoğurtçular geçiyor akşamları sokaklardan. Ya bütün sermayesi elek eninde boyunda sacdan bir dolapla üç ayaklı bir eşek olan imalathanesini omzundan indirip yere kuran, bir tatlı kaşığı tozşekerini kim bilir hangi abrakadabra ile kocaman bir pamuk helva yapanlar...

Eşkâl-i Zaman Caddesi eski ama eskimemiş bir cadde. Bütün zamanların piyasa caddesi. Zamanın değişmesi değerleri, değerlerin değişmesi yaşayışı, yaşayışın değişmesi evleri değiştirir der Ahmet Rasim. Elbette! Yalnız, zamanın zamana direndiği de unutulmaya!

Aksaray piyasaları neredeler bugün? Üstat ne güzel anlatır: Yüzlerce araba art arda dizilir, beygirli, eşekli, yaya binlerce halk, itişip kakışarak, birbirlerine şemsiye, pabuç, bohça ile yumruk atarak gelir, bu sökülmez kalabalığın içinde sıkışanlar, ayılanlar bayılanlar, ay çocuğum ezildi dostlar! Yahut kız kayboldu, ben şimdi babasına ne cevap vereyim, diye ağlayanlar olur, kızlarla oğlanların ise gayet zengin beden dilleri vardır ki iş güc bırakılıp seyirlerine çıkılsa yeridir: kaş çatma, yelpaze sallama, söz atma, fes düzeltme, bıyık burma, göz süzme, iç çekme, gülme, mendil ısırma, baş sallama, gerdan kırma, çimdik, fiske, dönüp bakma, iskambil oyununda birliyi, ikiliyi anlatmak ve kız kozu bildirmek için bir ya da iki gözü kırpma yahut dilin ucunu çıkarma, hele hele o günlerin deyimlerinden pastıra yapma, konçine oynama gibi günlük hayat rezillikleri değişti çok şükür -ki ilki kadına elle sarkıntılığı, çimdik atmaya, ikincisi de ötesini anlatır.

Değişti, evet değişti de yok olmadı. Aksaray'dan, başta Kalpakçılar Başı ve Kuyumcular ve iç çamaşırı, gelin ve yatak takımı, mendil ve çevre satan esnafın bulunduğu Yağlıklar İçti olmak üzere Büyük Kapalı Çarşı'ya taşındı piyasa. Şehzadebaşı'nda Direklerarası, Beyazıt'ta Divanyolu da dönemin başka eğlence ve piyasa merkezlerinden olup Beyazıt Meydanı da Ramazan gecelerinde teravihten sonra oluşan iğne atsan yere düşmez kalabalığı ile aralarına katılırdı.

Özde değişen bir şey yok. İçinde akla gelen gelmeyen bin bir eşyanın bulunduğu ve gayet ucuz satıldığı Bazar Alman'da -sayın ki bugünün Tahtakale mağazalarında- peçesini kapalı tutan, Fransız mağazası Bonmarşe'ye girdi mi açıveriyordu. Dahası kollar inik, sallı, yarı belden yukarısı da öne eğilmiş. Bonmarşe'nin, biri Tepebaşı'na, öteki Caddeikebir'e açılan iki kapısı vardı; hanımlar ve beyler birbirlerini görmek isterlerse, biri bir kapıdan, biri ötekinden girer ve mektuplar alıp verirlerdi.

Tango sadece ağır tempolu bir Latin Amerika dansını ve bu dansın müziğini anlatmaz. Alafranga giyimli, yüksek ökçeli, aksesuarıyla ve süsü, boyasıyla mübalağalı kadının da adıdır. Kalabalıktan biri, Tango! diye bağırmasın, marş!

ileri! komutu vermesin hele bir, vallahi gündeğusu adıyla bilinen o soğuk yel bile seyre koşmaca gelir, gelir ve bütün delişmenliğı ile öyle bir göğüs dalaveresi yapar ki... Bütün etekler uçuşup ufak kamçı şaklamalarını andıran sesler çıkar... İnce, havâi fuların uçları birdenbire bulunduğı yeri bırakıp uçar uçar... Bir kahkaha, bir çığlık, bir tatlı dönüş ve bir türlü kapanmasını öğrenememiş ellerle bir uğraş verilir ki insan sinemada birinin soyunmakta olduğunu düşünür.

Çıktılar. Kapalı'dan açığa çıktılar. Çark Caddesi de bizim piyasa caddemiz. İhtiyar ayağıyla bile on beş, yirmi dakikada, bilemedin yarım saatte alınır bir uzaklık. Say ki bir, bir buçuk kilometre. Sağ başında diklemesine gelmiş belediye binası, yanında vaktiyle Acem Konsolosluğu olarak kullanılmış alamet bir ev, arkalarındaki boşlukta salı günleri pazar kurulur, konsolosluktan sonra da Hendeklilerin evi gelir. Caddenin sol başı paytonların bekleme yeridir; her daim çift atlı sekiz on güzel güzel paytonlar olur; fakat ekşimş ve nemli bir kokusu vardır yerin, atlar yestehler, şar şar işer; iri iri, kara kara, gözleri lacivert camdan sinekler bir yerden bir yere uçar, konar, ne paytoncu farkındadır dehşetin, ne başkan, ne vali ne de Ankara, her şey günün rutini içindedir. O kadar ki paytonculardan sonra iplik fabrikası gelir, ekonomik ömrünü tamamladığında yıktırılıp yeri yazdan yaza sinema olarak kullanılır, seyirci de duymaz keskin kokuyu. Hayatın her şehirde böyle yaşandığı sanılır herhâl. Sinemadan sonraki ev, ahşabı kararmış bir lenduhadır, yeni zenginlerden birine aittir; devamındaki iki üç iddiasız ev esnafın olacak, onlardan sonra gelen de Arapzadelerden, iplik fabrikasının sahibi ve şehrin en varlıklı Cevat Bey'in pek zarif evidir.

Şerefiye Camii, Çark Caddesi'nin ortalarında yer alır. Bahçeli evler Şerefiye'ye kadar sağlı sollu hiç boşluksuz gelir, kanara da caminin arkasındadır, kaldırılmış olmasına karşın bulunduğu sokağın adı bugün de Kanara'dır, ne ki resmî yayınlarda Kanarya yazıldığı da görülür. Kanara diye bir yer, bir şey duymadım, Kanarya'dır o, diye düşünülmüş olmalı. Hadi, sizin yerinize ben bakayım lügate: Mezbaha, kesimevi demekmiş.

Camiden ötesi Cevat Bey'in, okula eşeğı üstünde gidip gelen, Üstat lakabıyla bilinen matematik mualliminin ve şehir eşrafından kimi isimlerin sebzelikleridir; bahçıvanları vardır, bakar, yetiştirirler. Ta mesireye kadar bu böyle. Bahçıvan kulübelerinden başka tek bir yapı göremezsiniz. Merkezdeki tümen binası 1943 depreminde yıkılınca yenisi, mesireye uzaklığı üç adım bile olmayan bu yere, istimlak edilen dönüm dönüm zerzevat bahçelerinin üzerine kurulur. İşte ondan sonradır Uzunçarşın'ın piyasa caddesi olarak sönüşü Çark Caddesi'nin parlayışı. Bu şimdi dursun, bu ayrı bir hikâye.

Cadde, mesirede bulunan, adını üstüne kurulduğu ve gücüyle döndüğü sudan ve çemberine dizili kovalara aldığı suyu on iki metre yükseğe çıkarıp bir ark aracılığıyla depoya aktaran bir dolaptan, dönme dolaptan alır -ki sonradan